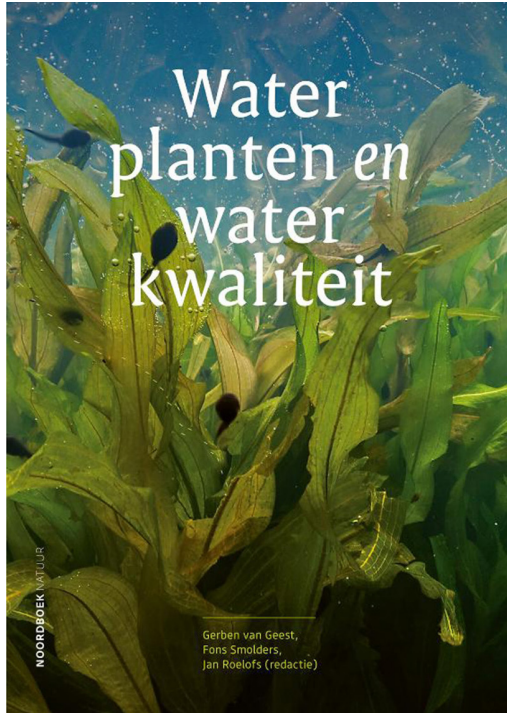

Recensie: Waterplanten en waterkwaliteit

Bart van Tooren

bartvantooren@xs4all.nl

Geest, G. van, F. Smolders & Ja. Roelofs (red.), 2025. *Waterplanten en waterkwaliteit*. Noordboek Gorredijk, pp. 384, € 39,90, ISBN 9789464712575.

Dit boek is de opvolger van het in 1988 verschenen boek 'Waterplanten en waterkwaliteit' onder redactie van Bloemendaal & Roelofs. Deze sterk uitgebreide en vernieuwde editie beoogt de gebruiker aan de hand van de waterplanten inzicht te bieden in het functioneren van watersystemen en het beoordelen van de waterkwaliteit. Zo hoopt het boek ook handvaten te bieden aan het herstel van waterlichamen door het verbeteren van de waterkwaliteit. Het standaardwerk reikt de lezers daartoe heel veel informatie aan, en doet dat op uitgebreide en degelijke wijze.

Het boek opent met een uitgebreide bespreking van basisbegrippen en biochemische processen in het water. Hierbij wordt de voor sialgalen zo belangrijke buffering van het water uitgebreid uitgelegd. Vervolgens is er speciale aandacht voor de trofiegraad van het water, de rol van koolstof, waterverharding en alkalisatie (het stijgen van de pH). Ook aan de rol van planteneters in het water, of aan die van invasieve exoten zijn aparte hoofdstukken gewijd, evenals aan klimaatverandering. In het gehele boek krijgen ook stikstofverbindingen veel aandacht, maar ook bijvoorbeeld verzilting. Dit is allemaal degelijke achtergrondinformatie maar het voor velen van ons meest interessante hoofdstuk is natuurlijk dat over vennen. Hierin wordt uitgebreid ingegaan op de verzuring in het verleden, maar ook op de herstelmogelijkheden van vennen. Hier, maar ook in het

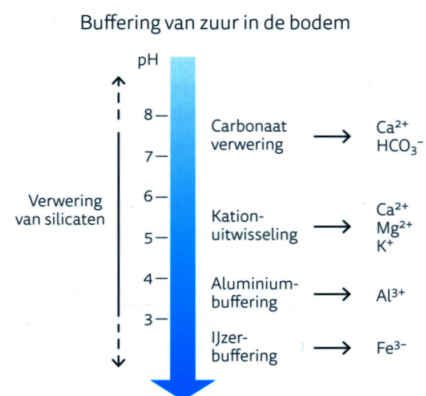
slothoofdstuk wordt ingegaan op de verschillende typen vennen die er zijn. De gehele landschapsecologische context van vennen had ik persoonlijk een prominenter plek in het boek gegeven maar in dit boek staan duidelijk alle chemische aspecten centraal, en daar is natuurlijk ook wat voor te zeggen. Gevolg is wel dat er afgezien van een hoofdstuk over vennen niet apart aandacht is voor bijvoorbeeld onze laagveensystemen. Terwijl over bijvoorbeeld de verlanding in laagvenen in relatie tot de waterkwaliteit heel veel te zeggen valt.

De oorspronkelijke basis van het boek wordt gevormd door duizenden analyses van de waterkwaliteit en de aanwezige plantensoorten. Op de achtergrond is dan ook een database beschikbaar met de relaties tussen waterplanten en waterkwaliteit

Hier zijn ook nog achtergrondrapporten te vinden. Voor alle soorten waterplanten zijn indicatiewaarden beschikbaar die zeer behulpzaam kunnen zijn bij het bepalen van (veranderingen in) de waterkwaliteit.

<https://stowa.nl/publicaties/achtergronddocument-database-waterplanten-en-waterkwaliteit>.

Sialgalen komen in het boek niet echt aan de orde. Ze worden hooguit terloops genoemd. Dat had beter gekund, zeker daar in de meeste typen water het aantal soorten sialgalen dat van 'gewone' waterplanten sterk overtreft en sialgalen dus de waterkwaliteit scherper kunnen indiceren. Ook de vele 'afwijkende' biotopen waarin sialgalen voor kunnen komen, van tijdelijke regenwaterplassen tot plassen in natuurontwikkelingsgebieden, komen niet of nauwelijks expliciet aan de orde. Dat laat onverlet dat ik het boek sterk aan kan bevelen bij iedereen die zich meer wil verdiepen in de waterkwaliteit.

Figuur 6.1 Opeenvolgende pH-buffermechanismen in de bodem. Achtereenvolgens gaan Ca^{2+} en HCO_3^- , basische kationen (Ca^{2+} , Mg^{2+} en K^+), Al^{3+} en Fe^{2+} in oplossing bij een dalende pH-H₂O (naar Bobbink, 2021).